ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ G. FEDERICO MANCINI της 8ης Οκτωβρίου 1987 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Σας ζητείται να αποφανθείτε επί ενός προδικαστικού ερωτήματος που σας έχει απευθύνει το Finanzgericht της Έσσης στο πλαίσιο μιας υποθέσεως μεταξύ του Πανεπιστημίου Bielefeld και του Hauptzollamt Gießen. Ειδικότερα, το παραπέμπον δικαστήριο σας ζητεί να αποφανθείτε ως προς το κύρος ενός μέτρου με το οποίο η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δεν χορήγησε τελωνειακή ατέλεια για μία συσκευή λέιζερ αμερικανικής παραγωγής.

Η υπόθεση ξεκίνησε με την εισαγωγή στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας (το Δεκέμβριο του 1979) ενός συστήματος ακτίνων λέιζερ που κατασκευάστηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, παραγγέλθηκε από το Πανεπιστήμιο του Bielefeld και προοριζόταν για ένα σχέδιο έρευνας. Προκειμένου να τύχει της απαλλαγής των δασμών του κοινού δασμολογίου (ΚΔ), το πανεπιστήμιο απευθύνθηκε στη αρμόδια υπηρεσία, χαρακτηρίζοντας τη συσκευή ως « YAG-Laser », model « Quanta Ray DCR-1A », και δηλώνοντας ότι η έρευνα είχε ως αντικείμενο « φαινόμενα της ατομικής διεγέρσεως μέσα σε ισχυρά φωτονικά πεδία », στο πλαίσιο των οποίων θα εξεταζόταν η ταυτόχρονη διάχυση ηλεκτρονίων φωτονίων επί των ελευθέρων ατόμων. Στην αίτησή του βεβαίωνε επίσης ότι οι λειτουργίες που το αμερικανικό λέιζερ μπορούσε να επιτελέσει ήταν αναγκαίες για την ορθή πραγματοποίηση του σχεδίου και δεν μπορούσαν να επιτευχθούν με τις ανάλογες συσκευές, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που κατασκευάζονται στην Κοινότητα από τις επιχειρήσεις J.K. Lasers και Quantel.

Οι τελωνειακές αρχές χορήγησαν προσωρινώς την ατέλεια, αλλά ζήτησαν ταυτόχρονα από το Zolltechnische Prüfungs- und Lehranstalt (Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Τελωνειακής και Δασμολογικής Τεχνικής) να επαληθεύσει αν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις για την εν λόγω ατέλεια. Εν συνεχεία, το ίδρυμα αυτό κάλεσε τον ομοσπονδιακό Υπουργό Οικονομικών να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2784/79 της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 1979 (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/008, σ. 8)· κατά το πέρας της διαδικασίας αυτής η Επιτροπή διαπίστωσε, με την απόφαση 82/288 της 13ης Απριλίου 1982 (ΕΕ L 131, σ. 27) ότι η συσκευή DCR-1A δεν μπορούσε να τύχει απαλλαγής δεδομένου ότι « ... βάσει των πληροφοριών που δόθηκαν από τα κράτη μέλη, επί του παρόντος κατασκευάζονται στην Κοινότητα συσκευές... ισοδύναμης επιστημονικής αξίας... και (δυνάμενες) να χρησιμοποιηθούν κατά τις ίδιες χρήσεις ». Αυτό ισχύει στην περίπτωση των λέιζερ « YG 482 », που κατασκευάζει η επιχείρηση Quantel στη Γαλλία και των « HY series », που κατασκευάζει η εταιρία J.K. Lasers Ltd στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Κατά του σύμφωνου με την ως άνω απόφαση μέτρου της γερμανικής διοικήσεως, το Πανεπιστήμιο Bielefeld άσκησε, κατόπιν αυτού, προσφυγή ενώπιον του Finanzgericht της Έσσης υποστηρίζοντας ότι οι λειτουργίες του αμερικανικού λέιζερ ανταποκρίνονταν στους σκοπούς του σχεδίου έρευνας κατά τρόπο σαφώς ανώτερο απ' ό,τι οι κοινοτικές συσκευές. Ειδικότερα, το προσφεύγον παρατήρησε ότι, υπό

* Μετάφραση από τα ιταλικά.

το φως των συγκριτικών στοιχείων που είχε προσκομίσει, το μέτρο της 13ης Απριλίου 1982 μπορούσε να εξηγηθεί μόνο με μια υπόθεση: πράγματι, η Επιτροπή δεν είχε λάβει υπόψη το γεγονός ότι το επίδικο όργανο δεν ανταποκρινόταν στο τυποποιημένο μοντέλο — ως προς το οποίο είχε ήδη εκφέρει γνώμη στο παρελθόν με διάφορες αρνητικές αποφάσεις (ιδίως την απόφασή της 82/83, σχετικά με την οποία βλέπε την απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Μαρτίου 1985, Johann-Wolfgang-Goethe-Universität κατά Hauptzollamt Frankfurt, υπόθεση 4/84, Συλλογή 1985, σ. 991) —, αλλά σε ένα ειδικό και πολύ πιο τελειοποιημένο τύπο (DCR-1AA 1320).

Με Διάταξη της 13ης Ιουνίου 1986, το έβδομο τμήμα του Finanzgericht ανέστειλε τη διαδικασία και, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο ερώτημα: « Είναι άκυρη η απόφαση 82/288 της Επιτροπής, της 13ης Απριλίου 1982 σχετικά με τη συσκευή "Quanta Ray Nd: YAG Laboratory Laser System, model DCR-1A" για το λόγο ότι κατασκευάστηκαν μεν στην Κοινότητα παρόμοιες συσκευές, πλην όμως οι συσκευές αυτές, ενόψει ιδίως του ειδικού σκοπού για τον οποίο προορίζονται, υπολείπονταν ως προς την απόδοση από την εισαχθείσα συσκευή DCR-1AA 1320; »

Κατά την παρούσα διαδικασία, μόνο η Επιτροπή κατέθεσε γραπτές παρατηρήσεις. Κατά την προφορική διαδικασία παρενέβη επίσης το Πανεπιστήμιο Bielefeld.

2. Όπως είναι γνωστό, η ρύθμιση που αφορά την ατελή ως προς τους δασμούς του κοινού δασμολογίου εισαγωγή αντικειμένων εκπαιδευτικού, επιστημονικού ή μορφωτικού χαρακτήρα έχει θεσπιστεί με τον κανονισμό ΕΟΚ 1798/75 του Συμβουλίου, της 10ης Ιουλίου 1975 (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/002, σ. 87), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1027/79 του Συμβουλίου, της 8ης Μαΐου 1979 (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/007, σ. 223). Τα κείμενα αυτά συμπληρώθηκαν εν συνεχεία με τον ήδη προαναφερθέντα κανονισμό (ΕΟΚ) 2784/79 της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 1979, ο οποίος αντικατέστησε τον προηγούμενο εκτελεστικό κανονισμό 3195/75, της 2ας Δεκεμβρίου 1975 (GU L 316, σ. 17).

Το άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1798/75 είναι αυτό που έχει, κυρίως, σημασία εν προκειμένω. Η πρώτη του παράγραφος εξαρτά τη χορήγηση της ατέλειας από τον όρο ότι « όργανα ή συσκευές ισοδύναμης επιστημονικής αξίας δεν κατασκευάζονται επί του παρόντος στην Κοινότητα », στη δεύτερη δε περίπτωση της παραγράφου 3 προβλέπεται ότι το ισοδύναμο αυτό της επιστημονικής αξίας εκτιμάται « διά συγκρίσεως μεταξύ των χαρακτηριστικών και των ιδιαιτέρων γνωρισμάτων του οργάνου... που αποτελεί το αντικείμενο της αιτήσεως ατελείας... και εκείνων του αντιστοίχου οργάνου... που κατασκευάζεται στην Κοινότητα, για να προσδιοριστεί εάν το τελευταίο τούτο δύναται να χρησιμοποιηθεί για τους ίδιους επιστημονικούς σκοπούς με εκείνους για τους οποίους προορίζεται (το άλλο) και εάν δύναται να αποδώσει συγκρίσιμες... υπηρεσίες ».

3. Είναι σκόπιμο να υπογραμμιστεί, προκαταρκτικώς, ότι η διαφορά αυτή εμφανίζει πολλές αναλογίες με την υπομνησθείσα υπόθεση Johann-Wolfgang-Goethe-Universität αλλ' ότι, αντίθετα από αυτή, στην παρούσα διαφορά η λύση πρέπει να δοθεί από την άποψη των τυπικής φύσεως προϋποθέσεων νομιμότητας. Συγκεκριμένα, δεν πρόκειται στην προκειμένη περίπτωση για την ερμηνεία της ρυθμίσεως που μόλις προανέφερα. Αντίθετα πρέπει:

α) να διαπιστωθεί αν η Επιτροπή έλαβε υπόψη και, σε καταφατική περίπτωση, αν εξετίμησε επαρκώς το γεγονός ότι η εισαχθείσα συσκευή λέιζερ αποτελούσε αποτελεσματικότερο τύπο από ό,τι το μοντέλο « DCR-1A », που ονομάζεται « DCR-1AA 1320 » και είναι ικανό να επιτελέσει ανώτερες λειτουργίες από αυτές των ανάλογων συσκευών που κατασκευάζονται στην Κοινότητα·

β) να εξεταστεί αν, κατά την αναγγελία των αποτελεσμάτων στα οποία κατέληξε η έρευνά της, τήρησε την υποχρέωση που υπέχει από το άρθρο 190 της Συνθήκης.

Ως προς το πρώτο σημείο, θεωρεί ότι η λογική πορεία την οποία ακολούθησε το όργανο ελέγχου δεν είναι ορθή, ακόμη και αν αυτό οφείλεται σε λόγους που μερικώς μόνο συμπί-

πτουν με την υπόθεση που διατύπωσε το Πανεπιστήμιο Bielefeld στην κύρια δίκη και κατά την παρούσα διαδικασία. Πράγματι, είναι βέβαιο ότι αντικείμενο της εκτιμήσεως της Επιτροπής δεν ήταν, όπως φαίνεται να προκύπτει από την απόφαση, το τυποποιημένο μοντέλο, αλλά η τελειοποιημένη συσκευή, όπως αποδεικνύεται τόσο από την απάντηση που δόθηκε σε ειδική ερώτηση του Δικαστηρίου όσο και, μεταξύ των σχετικών εγγράφων, από τα πρακτικά των συνεδριάσεων της επιτροπής δασμολογικών ατελειών, καθώς και από το έγγραφο που η Quantel απηύθυνε στο γάλλο Υπουργό Βιομηχανίας. Εντούτοις, μετά το σωστό χαρακτηρισμό της επίδικης συσκευής, η Επιτροπή θα έπρεπε να έχει εκτιμήσει τη διαφορά της και να έχει αναπτύξει επαρκώς τους λόγους που, παρά το κριτήριο αυτό, την ώθησαν να κρίνει ότι η εν λόγω συσκευή ήταν « ισοδύναμη ».

Όμως, παρ' όλα όσα λέχθηκαν, τίποτα απ' όλα αυτά δεν πραγματοποιήθηκε. Το στερεότυπο κείμενο της αποφάσεως και τα έγγραφα που αναφέραμε δεν αποκαλύπτουν κανένα στοιχείο από το οποίο να μπορεί να συναχθεί ότι η Επιτροπή, αν και είχε γνώση των ανώτερων αποδόσεων του αμερικανικού λέιζερ, τις εξέτασε προκειμένου να προβεί στη δική της εκτίμηση. Αποδεικνύουν μάλλον το αντίθετο. Έτσι, στα πρακτικά της επιτροπής δασμολογικών ατελειών αναφέρεται ότι η απόφαση ελήφθη « μετά από μακρά συζήτηση και αφού ελήφθησαν υπόψη πολλά προηγούμενα », η δε τελευταία φράση φαίνεται να δείχνει ότι δεν δόθηκε η δέουσα προσοχή στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της εισαχθείσας συσκευής. Ομοίως, ο συγκριτικός πίνακας που έχει επισυναφθεί ως παράρτημα στο έγγραφο της Quantel δεν ενισχύει κατά κανένα τρόπο τα επιχειρήματα της Επιτροπής, αλλά φαίνεται να τονίζει την ανωτερότητα της εν λόγω συσκευής, καθόσον αφορά σχεδόν όλες τις αποδόσεις και ιδιαίτερα τις « ανώτατες » αποδόσεις που το πανεπιστήμιο, χωρίς να διαψευσθεί, θεώρησε πάντοτε ότι είχαν αποφασιστική σημασία για την πραγματοποίηση του σχεδίου του.

Ως προς το σημείο αυτό, αρκεί να αναφερθεί ότι η Επιτροπή υποχρεούται να συνοδεύει τις πράξεις της με εξαντλητική αιτιολογία, προκειμένου να παράσχει τη δυνατότητα « στους διαδίκους να υπερασπισθούν τα δικαιώματά τους, στο Δικαστήριο να ασκήσει τον έλεγχό του και στα κράτη μέλη, καθώς και σε κάθε ενδιαφερόμενο πολίτη, να γνωρίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η Επιτροπή εφαρμόζει τη Συνθήκη » (βλέπε απόφαση της 17ης Μαρτίου 1983, Control Data κατά Επιτροπής, υπόθεση 294/81, Συλλογή 1983, σ. 911, σκέψη 14, αν και πρόκειται για προσφυγή βάσει του άρθρου 173). Όμως, υπό το φως όλων όσων έχουν λεχθεί έως τώρα, φαίνεται προφανές ότι στην περίπτωση που μας απασχολεί η εν λόγω προϋπόθεση δεν τηρήθηκε και ότι, συνεπώς, η διαφορά πρέπει να καταλήξει στην έκδοση αποφάσεως με την οποία να αναγνωρίζεται η ακυρότητα. Πράγματι, οι λόγοι που υπαγόρευσαν το μέτρο δεν περιέχουν το κύριο στοιχείο της εκτιμήσεως κατόπιν συγκρίσεως, στην οποία η Επιτροπή υποχρεούνταν να προβεί, δηλαδή τη διασαφήνιση των λόγων για τους οποίους οι συσκευές που η διαφορά τους δεν αμφισβητείται πρέπει να θεωρηθούν ως ισοδύναμες σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1798/75· ακόμη δε λιγότερο μπορεί να λεχθεί ότι οι λόγοι αυτοί αναφέρθηκαν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας (βλέπε ουσιαστικώς τη σκέψη 31 της αναφερθείσας αποφάσεως).

Έχοντας καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, θεωρώ ότι δεν έχει σημασία να διαπιστωθεί εάν και κατά πόσο το πανεπιστήμιο πραγματοποίησε επαρκή έρευνα, όσον αφορά τα όργανα που κατασκευάζονται από τις κοινοτικές επιχειρήσεις, προτού προβεί στην αγορά της αμερικανικής συσκευής. Ως προς το σημείο αυτό, εν πάση περιπτώσει, οι υποψίες της Επιτροπής διαψεύδονται από τα έγγραφα που το προσφεύγον της κύριας δίκης προσκόμισε μετά τη συνεδρίαση. Πράγματι, αποδεικνύουν ότι, όπως και το πανεπιστήμιο πάντα υποστήριξε, όντως πραγματοποιήθηκε εκτεταμένη έρευνα.

4. Ενόψει όλων των προηγουμένων σκέψεων, προτείνω, στο ερώτημα που υπεβλήθη στο Δικαστήριο από το Finanzgericht της Έσσης με Διάταξη της 13ης Ιουνίου 1986 στο πλαίσιο της υποθέσεως που εκκρεμεί ενώπιόν του μεταξύ του Πανεπιστημίου Bielefeld και του Hauptzollamt Gießen, να δοθεί η εξής απάντηση:

« Η απόφαση 82/288 της Επιτροπής, της 13ης Απριλίου 1982, που ορίζει ότι η εισαγωγή της συσκευής που ονομάζεται στην εν λόγω απόφαση " Quanta Ray Nd: YAG Laboratory Laser System, model DCR-1A ", αλλά που στην πραγματικότητα αντιστοιχεί προς το μοντέλο " DCR-1AA 1320 " δεν μπορεί να τύχει της τελωνειακής ατέλειας του κοινού δασμολογίου, είναι ανίσχυρη. »